

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ. 410.21.2.2024

Pan
Inspektor Jarosław Tokarczyk
Komendant Wojewódzki Policji w Rzeszowie

Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie
ul. Dąbrowskiego 30, 35-036 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/033 – *Funkcjonowanie systemu łączności w służbach podległych MSWiA*

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie
ul. J.I. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów
+48 17 780 23 00, lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie, ul. Dąbrowskiego 30, 35-036 Rzeszów ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Inspektor Jarosław Tokarczyk, Komendant Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie, od 1 marca 2024 r. ² W okresie od 30 kwietnia 2021 r. do 19 stycznia 2024 r. Komendantem Wojewódzkim Policji w Rzeszowie był nadinspektor Dariusz Matusiak.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Funkcjonowanie systemów łączności radiowej w odniesieniu do wymagań i zagrożeń współczesnego świata. 2. Komunikacja z innymi służbami – interoperacyjność systemów łączności radiowej.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do 31 października 2024 r. ³
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	1. Sławomir Kochman, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/103/2024 z dnia 2 września 2024 r. 2. Marek Sikora, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/136/2024 z dnia 1 października 2024 r.

(akta kontroli tom I str. 2-8)

¹ Zwana dalej „KWP” lub „Komendą”.

² Inspektor Jarosław Tokarczyk w okresie od 20 stycznia 2024 r. do 29 lutego 2024 r. pełnił obowiązki Komendanta Wojewódzkiego Policji w Rzeszowie.

³ Z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, związanych z przedmiotem kontroli.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, zwana dalej ustawą „o NIK”.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA I JEJ UZASADNIENIE

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli w KWP zapewniono funkcjonowanie łączności radiowej na obszarze jej działania, wyposażając przeszkolonych w tym zakresie funkcjonariuszy w niezbędne środki oraz wyznaczając administratorów systemów łączności. W okresie objętym kontrolą korzystano jednak z analogowego systemu łączności, podatnego na zakłócenia i nieszyfrowanego.

Pozytywnie należy ocenić przygotowanie KWP na sytuację wystąpienia nagłego kryzysu, skutkującego utratą lub ograniczeniem możliwości wykorzystania systemów łączności. Komenda posiadała bowiem alternatywne środki komunikacji (sprawny telefon satelitarny) oraz agregat prądotwórczy z zapasem paliwa, zdolny do podtrzymania zasilania urządzeń łączności radiowej.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia brak przeprowadzania rocznych przeglądów infrastruktury masztowej wykorzystywanej do łączności radiowej. Przeglądy te wykonane były tylko w 2024 r., a wnioski z nich wynikające świadczą o braku odpowiedniej dbałości o tę infrastrukturę. Na 95 masztów 93 nie nadawało się do dalszej eksploatacji. Przyczyną takiego stanu był brak wystarczających środków finansowych otrzymywanych od dysponenta II stopnia z przeznaczeniem na te cele.

Użytkowane w KWP systemy łączności radiowej nie miały możliwości współdziałania z systemami innych służb podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji⁶ oraz innych podmiotów. W sytuacjach kryzysowych współdziałanie tych służb oraz uprawnionych podmiotów mogło być realizowane poprzez wyodrębnioną sieć współdziałania wykorzystującą kanał B112. Komunikacja za pomocą tego kanału uniemożliwiała jednak sprawną wymianę informacji pomiędzy wieloma podmiotami równocześnie.

Współdziałanie mogło również odbywać się poprzez policyjny ogólnopolski kanał Krajowa Sieć Współdziałania i Alarmowania⁷. Jednak kanał ten służył do komunikacji pomiędzy radiotelefonami ruchomymi (tj. radiotelefon noszony, przewoźny) a stanowiskiem kierowania. Ponadto Policja zawarła porozumienia w sprawie współdziałania z wykorzystaniem tego kanału jedynie z dwoma podmiotami.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia posiadanie przez KWP możliwości tworzenia w sytuacjach kryzysowych, na obszarze prowadzonych działań, doraźnej radiowej łączności współdziałania⁸ w oparciu o mobilny maszt radiowy, agregat prądotwórczy oraz sprzęt radiowy.

KWP nie sprawdzała możliwości współpracy z innymi służbami w zakresie łączności radiowej, uczestniczyła natomiast w treningach łączności kryzysowo-obronnych w Radiowej Sieci Zarządzania Kryzysowego organizowanych przez Wojewodę Podkarpackiego.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę opisową.

⁶ Zwanego dalej „Ministrem SWiA”.

⁷ Zgodnie z § 2 pkt 12 zarządzenia nr 22 Komendanta Głównego Policji to sieć radiowa, pracująca na ogólnopolskim kanale radiowym i wykorzystywaną w razie zaistnienia odpowiednich okoliczności do wywoływania, powiadamiania i współdziałania stacji stałej z dowolną inną stacją znajdującą się w jej zasięgu.

⁸ Analogowej lub cyfrowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Obszar	Funkcjonowanie systemów łączności radiowej w odniesieniu do wymagań i zagrożeń współczesnego świata
Opis stanu faktycznego	1.1. W KWP funkcjonują trzy systemy łączności radiowej: – analogowy, bez możliwości szyfrowania, zabezpieczony kodem CTCSS⁹; sieci simpleksowe i przemiennikowe, pojedyncze przemienniki w sieci radiowej; – cyfrowy, zgodny ze standardem DMR¹⁰, opracowany przez ETSI¹¹, posiadający szyfrowanie w postaci 128 bitowych kluczy AES¹² oraz ograniczenie dostępu do systemu w postaci identyfikatora RAS¹³; systemy zbudowane w oparciu o sieci przemiennikowe, z zastosowaniem kilku przemienników połączonych siecią LAN¹⁴ w każdej sieci, celem pokrycia terenu zasięgiem radiowym; – trunkingowy, zgodny ze standardem TETRA¹⁵, w którym szyfrowanie realizowane jest w kilku etapach poprzez uwierzytelnianie użytkownika kluczem dostępowym do infrastruktury, szyfrowaniem interfejsu radiowego AIE¹⁶ algorytmem TEA2 oraz w szczególnych przypadkach szyfrowaniem E2E¹⁷ całego toru komunikacji pomiędzy użytkownikami.

Powyższe systemy łączności funkcjonują w oparciu o zarządzenie nr 22 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 lipca 2020 r. w sprawie określenia metod i form wykonywania zadań Policji z użyciem środków łączności radiowej¹⁸.

Analogowy system łączności radiowej wykorzystywano w dwóch komendach miejskich Policji oraz 10 komendach powiatowych Policji.

System cyfrowy DMR wykorzystywano w dwóch komendach miejskich Policji, siedmiu komendach powiatowych Policji, Wydziale Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie, Wydziale Techniki Operacyjnej KWP w Rzeszowie, Wydziale Kryminalnym KWP w Rzeszowie, Wydziale Ruchu Drogowego KWP w Rzeszowie, Samodzielnym Pododdziale Kontrterrorystycznym Policji w Rzeszowie¹⁹, Oddziale Prewencji Policji w Rzeszowie. System przemienników wykorzystywany był wzdłuż autostrady A4 od granicy Tarnowa do granicy państwa w Korczowej i Medyce. Cztery jednostki Policji (Komenda Miejska Policji w Przemyśle, Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu, Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie, Komenda Powiatowa Policji w Ustrzykach Dolnych²⁰), obejmujące swoim zasięgiem teren zewnętrznej granicy UE wyposażone były w system łączności cyfrowej przemiennikowej standardu DMR.

⁹ CTCSS (Continuous Tone-Coded Squelch System) – termin używany w radiokomunikacji oznaczający system wyłączania blokady szumów odbiornika ciągłym, niesłyszalnym tonem.

¹⁰ Digital Mobile Radio.

¹¹ European Telecommunications Standards Institute – niezależna, niekomercyjna organizacja standaryzacyjna, założona w 1988 r. z inicjatywy Komisji Europejskiej.

¹² Advanced Encryption Standard (AES) jest stosowany w celu ochrony danych przed nieuprawnionym dostępem i do ich szyfrowania.

¹³ Restricted Access System.

¹⁴ Lokal Area Network.

¹⁵ Terrestrial Trunked Radio ETSI.

¹⁶ Air Interface Encryption.

¹⁷ End-to-End Encryption - szyfrowanie od końca do końca.

¹⁸ Dz. Urz. KGP z 2020 r., poz. 38, zwanego dalej „zarządzeniem nr 22 KGP”

¹⁹ Zwanego dalej „SPKP”.

²⁰ Zwaną dalej „KPP w Ustrzykach Dolnych”.

System trunkingowy TETRA wykorzystywany był przez służby delegowane do zabezpieczenia lotniska Rzeszów-Jasionka oraz pilotażowo przez Komisariat Śródmieście Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie.

W KWP realizowany był projekt pn. „Rozbudowa Systemu Radiokomunikacji Policji–Tetra na obszarze działania Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie (teren powiatu rzeszowskiego) oraz na odcinku autostrady A4 lotnisko Rzeszów-Jasionka-granica RP”. Biuro Łączności i Informatyki Komendy Głównej Policji w dniu 14 listopada 2022 r. zaakceptowało Kartę tego projektu, a w dniu 19 kwietnia 2023 r. Studium wykonalności projektu.

Przedmiotem projektu była rozbudowa istniejącego systemu radiokomunikacyjnego Policji TETRA na obszarze działania Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie²¹ oraz wzdłuż autostrady A4 na odcinku od lotniska Rzeszów-Jasionka do granicy RP. Zakres projektu obejmował: montaż, uruchomienie oraz podłączenie stacji bazowych do istniejącego SRP-T z wykorzystaniem sieci OST112. W studium wykonalności zapisano, że realizacja projektu pozwoli na migrację obecnie wykorzystywanych systemów łączności radiowych (analogowych i DMR) do systemu TETRA oraz zapewni m.in. wspólny, sprawnie działający system cyfrowej łączności radiowej TETRA dla Policji oraz służb podległych Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji²². Użytkownicy systemu mają być wyposażeni w radiotelefony TETRA z zaimplementowanym szyfrowaniem TEA2.

Podstawą do realizacji ww. projektu była decyzja nr 107 Dyrektora Biura Łączności i Informatyki Komendy Głównej Policji z dnia 2 sierpnia 2022 r. „w sprawie wdrożenia do eksploatacji Systemu Radiokomunikacyjnego Policji-Tetra (SRP-T)”²³.

(akta kontroli tom I str. 9-108)

Liczba środków łączności w KWP²⁴ była następująca: 4779 szt. radiotelefonów (2299 obsługujących system analogowy²⁵, 1904 DMR²⁶, 576 TETRA²⁷), 43 szt. radioprzebiegaczy (siedem obsługujących system analogowy, 36 DMR), 12 szt. stacji bazowych oraz jedna mobilna stacja bazowa (obsługujących system TETRA).

Radiotelefony cyfrowe w systemie DMR i TETRA były w: KWP (322 radiotelefonów DMR i 343 TETRA), Oddziale Prewencji Policji w Rzeszowie²⁸ (103 radiotelefonów DMR i 31 TETRA), SPKP (64 radiotelefonów DMR i 54 TETRA), KMP w Rzeszowie (66 radiotelefonów DMR i 147 TETRA), KPP w Ustrzykach Dolnych (72 radiotelefonów DMR i jeden TETRA).

W 19 komendach powiatowych/miejskich Policji dysponowano radiotelefonami cyfrowymi w systemie DMR w liczbie od dziewięciu do 172 sztuk. W Centralnym Biurze Śledczym Policji w Rzeszowie było 47 radiotelefonów w systemie DMR.

Największa ilość radiotelefonów analogowych była w: KWP (439), KMP w Rzeszowie (316), OPP (291), KPP w Stalowej Woli (185), KPP w Mielcu (161), KPP w Dębicy (142), KMP w Krośnie, (148), KPP w Ropczycach (108). W 13 komendach miejskich lub powiatowych było od dwóch do 96 radiotelefonów analogowych. W dwóch komendach powiatowych Policji i w SPKP nie było ani jednego radiotelefonu analogowego.

Łączna liczba służbowych telefonów komórkowych w KWP wyniosła 1813 szt., najwięcej było ich w KWP (488), KMP w Rzeszowie (180) oraz w KMP w Krośnie

²¹ Zwaną dalej „KMP w Rzeszowie”.

²² Zwanego dalej „MSWiA”

²³ Z dniem 15 sierpnia 2022 r.

²⁴ Stan na dzień 20 września 2024 r.

²⁵ 48,1%.

²⁶ 39,9%.

²⁷ 12%.

²⁸ Zwanym dalej „OPP”.

i KMP w Przemysłu (po 90 szt.). W pozostałych 21 jednostkach było od 11 do 66 szt. służbowych telefonów komórkowych.

Telefony satelitarne były: w KWP (jeden) oraz w OPP (jeden).

Łączna liczba stacji przewoźnych (samochodowych) wynosiła 1042 szt. (376 analogowych, 568 DMR, 98 TETRA), zaś biurkowych 149 szt. (89 analogowych, 60 DMR).

(akta kontroli tom I str. 109-111)

Pierwszy Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji w Rzeszowie²⁹ wyjaśnił, że nie ma podziału stosowania różnych środków łączności (różne rodzaje radiotelefonów) w zależności od realizowanych zadań. Rodzaj używanego sprzętu uzależniony jest od posiadanych urządzeń radiokomunikacyjnych i sieci radiowej. Łączność radiowa wykorzystywana jest do kierowania, dowodzenia, współdziałania i alarmowania. Funkcjonariusze posiadają również na wyposażeniu telefony komórkowe, które nie są alternatywnym środkiem łączności dla radiotelefonów i łączności radiowej. Systemy łączności radiowej, zarówno analogowej jak i cyfrowej nie służą do transmisji/ przesyłania danych pomiędzy użytkownikami. Cyfrowy system łączności radiowej wykorzystuje transmisję danych jedynie do przesyłania danych systemowych dla prawidłowego funkcjonowania systemu oraz np. współrzędnych GPS lub krótkich wiadomości SMS. Nie ma uzasadnienia/potrzeby przesyłania danych przy użyciu systemów łączności radiowej eksploatowanych przez jednostki policji województwa podkarpackiego.

Naczelnik Wydziału Łączności i Informatyki KWP³⁰ wyjaśnił, że na każdej z odpraw Komendant przypomina policjantom, że podstawowym środkiem komunikacji w służbie jest radiotelefon i łączność radiowa. Poza terenami miejskimi występują obszary z brakiem łączności radiowej. Brak jest możliwości udowodnienia korzystania przez policjantów w służbie z prywatnych telefonów komórkowych. W KWP generalnie jest zakaz używania prywatnego sprzętu informatycznego i telefonów. Nie ma jednak sprecyzowanego zapisu o zakazie używania prywatnych telefonów komórkowych w służbie.

Naczelnik WŁiI wyjaśnił, że przesyłanie zdjęć osób poszukiwanych na radiotelefon trwałoby bardzo długo przy obecnej szybkości przesyłania danych. Drogą radiową przesyłane są dane osobowe osób poszukiwanych czy skradzionych pojazdów.

(akta kontroli tom I str. 69-107, tom II str. 429-431)

1.2.

Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że sprzęt łączności pracujący w standardzie analogowym jest wykorzystywany od dłuższego czasu i jest w znacznym stopniu zużyty. Brak szyfrowania skutkuje możliwością nasłuchu, zakłóceniami pochodzącymi od innych urządzeń oraz zakłócaniem korespondencji przez osoby trzecie. W systemach analogowych nie ma możliwości rozbudowy infrastruktury, zwiększania zasięgu czy poprawy czytelności korespondencji. Sprzęt analogowy nie jest już produkowany, w związku z czym w przypadku uszkodzenia jest wymieniany na sprzęt nowszej generacji (DMR). Baterie do zasilania radiotelefonów noszonych wymieniane są w miarę zgłaszanych potrzeb, na bieżąco są wykonywane naprawy uszkodzonego sprzętu.

Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił ponadto, że jednostki Policji województwa podkarpackiego posiadają zasilanie bezprzerwowe wraz z agregatami prądotwórczymi, dzięki czemu nie ma możliwości całkowitego zaniku zasilania, wszystkie stacje przemiennikowe posiadają zasilanie rezerwowe – akumulatorowe

²⁹ Zwany dalej „Pierwszym Zastępcą KWP”

³⁰ Zwanego dalej „Naczelnikiem WŁiI”.

pozwalające na pracę stacji przez ok. 8 godzin, w przypadku braku zasilania sieciowego. Poza tym, w przypadku awarii systemu radiowego działającego w oparciu o urządzenie przemiennikowe, KWP dysponuje zapasowymi kanałami pracy (simpleks), natomiast podczas zaistnienia nagłego kryzysu skutkującego całkowitą utratą łączności radiowej KWP posiada dwa telefony satelitarne do kontaktu z Komendą Główną Policji w Warszawie³¹ oraz pozostałymi komendami wojewódzkimi w kraju³². Wszystkie stacje bazowe TETRA są zabezpieczone przed utratą zasilania poprzez zastosowanie zasilania awaryjnego akumulatorowego. KWP dysponuje agregatem prądotwórczym, który przy dłuższym zaniku energii elektrycznej można wykorzystać do podtrzymania pracy ww. urządzeń. Czas podtrzymania pracy urządzeń jest wystarczający w przypadku konieczności na dojazd i uruchomienie agregatu prądotwórczego. KWP posiada ponadto na wyposażeniu maszt mobilny o wysokości 12 m, który wraz z agregatem prądotwórczym umożliwia w sytuacji kryzysowej zbudowanie w dowolnym miejscu sieci radiowej, a także rozbudowę sieci przemienników DMR już istniejących i zwiększenie zasięgu sieci radiowej o obszar objęty sytuacją kryzysową na potrzeby akcji policyjnej.

(akta kontroli tom I str. 69-107)

KWP na wypadek ograniczenia lub całkowitej utraty zasilania w energię elektryczną do podtrzymania pracy systemów łączności radiowej posiada agregat prądotwórczy spalinowy napędzany olejem napędowym³³. Agregat ten usytuowany był na dziedzińcu wewnętrznym KWP³⁴. Wejście na teren przylegający do agregatu zabezpieczone było metalowym ogrodzeniem zamykanym na kłódkę. Dodatkowym zabezpieczeniem agregatu był system monitoringu wizyjnego na dziedzińcu wewnętrznym KWP.

W trakcie oględzin dokonano symulacji wyłączenia energii elektrycznej w rozdzielni niskiego napięcia w budynku KWP. W wyniku tego rozłączenia zgodnie z procedurą i parametrami agregatu (ze zwłoką 30 sekund) nastąpiło automatyczne włączenie agregatu. W tym czasie (przez 30 sekund) urządzenia radiowe zasilane były przez jeden UPS oraz przez siłownię telekomunikacyjną (rodzaj UPS z dłuższą autonomią baterijną i z napięciami wyjściowymi 230 V-AC oraz 48 V-DC).

Po upływie 30 sekund uruchomił się układ SZR (Samoczynne Załączenie Rezerwy), który spowodował przełączenie zasilania na zasilanie z agregatu prądotwórczego (bez przerwy w zasilaniu). Agregat prądotwórczy pracował sprawnie i bez zakłóceń. Urządzenia systemów łączności radiowej w tym czasie działały poprawnie i były zasilane z agregatu prądotwórczego. W wyniku zakończenia symulacji utraty zasilania w energię elektryczną nastąpiło ponowne zadziałanie układu SZR, które spowodowało przełączenie zasilania w energię elektryczną z agregatu prądotwórczego na zasilanie z miejskiej sieci energetycznej zakładu energetycznego. W latach 2022-2024 agregat prądotwórczy był corocznie serwisowany (zgodnie z wytycznymi producenta), tj. w dniu 6 października 2022 r., 9 października 2023 r. oraz w dniu 23 września 2024 r. Zgodnie z protokołami prac serwisowych dokonywano w nim m.in. wymiany oleju w silniku, płynu chłodzącego, wymiany filtrów (paliwa, oleju, powietrza) oraz sprawdzono szczelność układów chłodzenia, smarowania i wydechowego. W przeglądzie serwisowym z dnia 9 października 2023 r. stwierdzono luz osiowy wirnika turbiny (turbina do regeneracji). Usterka ta

³¹ Zwaną dalej „KGP”.

³² KWP wzorem zarządzania kryzysowego na Stanowisku Kierowania Komendanta KWP posiada Wojewódzką Sieć Kierowania na wydzielonych radiotelefonach na Konsoli dyspozytorskiej. Umożliwia ona nawiązywanie łączności z jednostkami podległymi KWP. Łączność ta jest zapewniona pomiędzy stanowiskami kierowania jednostek Policji.

³³ Oględziny przeprowadzone w dniu 27 września 2024 r.

³⁴ Agregat posiadał zapas paliwa 200 litrów, szacunkowy czas pracy agregatu dla tej ilości paliwa wynosi 23 godziny.

została naprawiona w dniu 30 października 2023 r. W pozostałych dwóch protokołach nie stwierdzono usterek (urządzenia działały poprawnie).

Agregat prądotwórczy był kontrolowany przez pracowników KWP pod względem sprawności pracy (agregat uruchamiany był w celu przeprowadzenia testu). W miesiącu wrześniu 2024 r. testowany był trzykrotnie (w dniu 6, 13 oraz 20 września 2024 r.). Kontrola polegała na włączeniu agregatu i sprawdzeniu poprawności jego funkcjonowania.

W KWP zlokalizowane było Stanowisko Kierowania Komendanta Wojewódzkiego Policji w Rzeszowie. Stanowisko to wyposażone było w jeden telefon satelitarny do kontaktów z Dyżurnym KGP i Dyżurnym OPP oraz do kontaktów z dyżurnymi innych komend wojewódzkich w kraju. Stanowisko to wyposażone było ponadto w systemy łączności radiowej służących do realizacji zadań służbowych Policji (6 radiotelefonów).

W trakcie oględzin Dyżurny KWP zainicjował połączenie z Dyżurnym KGP. Pierwsza próba połączenia nie powiodła się z powodu problemów z dostępnością sieci satelitarnej. Druga próba została zakończona powodzeniem i nawiązano kontakt głosowy z Dyżurnym KGP.

W OPP znajdowało się Stanowisko Dowodzenia OPP. Stanowisko to wyposażone było w jeden telefon satelitarny do kontaktów ze Stanowiskiem Kierowania Komendanta Wojewódzkiego Policji w Rzeszowie. W trakcie oględzin Dyżurny OPP zainicjował połączenie z Dyżurnym ze Stanowiska Kierowania Komendanta Wojewódzkiego Policji w Rzeszowie. Próba połączenia została zakończona powodzeniem i nawiązano kontakt głosowy z Dyżurnym KWP.

W kontroli oględzinami objęto również:

- stację retransmisyjną sieci radiowej wzdłuż autostrady A4, sieci radiowej Wydziału Ruchu Drogowego KMP w Rzeszowie, sieci radiowej pionu kryminalnego KWP w Rzeszowie, stację retransmisyjną sieci radiowej KMP w Rzeszowie. Stacje te na wypadek przerwy w zasilaniu w energię elektryczną zabezpieczone były przez siłownię wyposażoną w zestaw 8 akumulatorów z możliwością zasilania stacji przez okres do 8 godzin;
- jedną stację bazową TETRA. Stacja ta na wypadek przerwy w zasilaniu w energię elektryczną zabezpieczona była przez siłownię wyposażoną w zestaw 8 akumulatorów z możliwością zasilania stacji przez okres do 8 godzin;
- jedną stację bazową TETRA zlokalizowaną w Stacji Obsługi Technicznej KWP w Rzeszowie. Stacja ta na wypadek przerwy w zasilaniu w energię elektryczną zabezpieczona była przez siłownię wyposażoną w zestaw 8 akumulatorów z możliwością zasilania stacji przez okres do 8 godzin.

(akta kontroli tom I str. 112-122, tom II str. 2-4)

Naczelnik WŁil wyjaśnił, że wykonywanie połączeń pomiędzy sieciami radiowymi różnych standardów z technicznego punktu widzenia jest możliwe. Wymaga to jednak wykonania interfejsów, które łączyłyby dwa standardy i znaczącej rozbudowy systemu łączności, co wymaga dużych nakładów finansowych. Jednak nie jest to zasadne z uwagi na fakt, że system łączności radiowej DMR jest szyfrowany. Dołączenie interfejsu, który łączyłby system łączności DMR z systemem analogowym spowodowałoby ujawnienie przesyłanej korespondencji. W jednostkach Policji, w których została uruchomiona sieć radiowa cyfrowa DMR nie łączy się dwóch sieci. W systemie TETRA z szyfrowaniem TEA2 łączenie różnych systemów łączności jest bezzasadne, ponieważ spowodowałoby to możliwość podsłuchania prowadzonej korespondencji. W przypadku kierowania policjantów do jednostek Policji, w których łączność radiowa funkcjonuje w innym standardzie radiotelefony (DMR lub TETRA) pobierane są z rezerwy lub z rezerwy jednostki, do której kierowani są policjanci. Nie

wymaga to noszenia przez policjantów więcej niż jednego radiotelefonu, z wyłączeniem dowódców, którzy muszą być wyposażeni w dwa radiotelefony. Łączność radiowa nie jest wykorzystywana do transmisji danych, m.in. ze względu na brak możliwości technicznych radiotelefonów i ograniczeń wynikających z pasma VHF używanego przez Policję. Nie ma możliwości wizualizacji przesłanych informacji. Czas pracy radiotelefonu noszonego w trybie nadawania jest ograniczony do 180 sek., po tym czasie następuje wyłączenie nadawania. Wznowienie nadawania wymaga ponownego naciśnięcia przycisku nadawania. Sieć radiowa nie jest organizowana do transmisji danych, nie utrudnia to służby, ponieważ policjanci są wyposażeni w terminale noszone za pośrednictwem których mają dostęp do policyjnych baz danych.

(akta kontroli tom I str. 123-125)

Oględziny³⁵ przeprowadzone na Stanowisku Kierowania Komendanta Wojewódzkiego Policji w Rzeszowie wykazały, że na stanowisku tym dostępne były następujące środki łączności radiowej:

- sześć radiotelefonów na konsoli dyspozytorskiej (4 w systemie DMR³⁶ i 2 w systemie TETRA),
- jeden radiotelefon biurkowy do nawiązywania łączności z Wojewodą Podkarpackim w ramach Radiowej Sieci Zarządzania Kryzysowego,
- trzy radiotelefony noszone w systemie TETRA, które mogą być wydawane funkcjonariuszom Policji do patroli.

Konsole dyspozytorskie na Stanowisku dowodzenia miały następujące funkcjonalności:

- możliwość nawiązania połączenia radiowego z funkcjonariuszami Policji,
- odsłuchiwanie przeprowadzanych rozmów w dowolnym momencie,
- identyfikację radiotelefonu wykorzystywanego przez funkcjonariusza prowadzącego rozmowę (ID radiotelefonu pokazuje się na konsoli dyspozytorskiej).

W KWP nie wykorzystywano dostępnej funkcjonalności w zakresie lokalizacji położenia funkcjonariuszy korzystających z cyfrowych środków łączności radiowej. Dla KWP przy prowadzeniu korespondencji radiowej głos był najwyższym priorytetem i pozycja GPS nie była przesyłana (prowadziłoby to do zakłamania pozycji radiotelefonu).

Konsola dyspozytorska użytkowana na Stanowisku kierowania dla obsługiwanych radiotelefonów standardów cyfrowych, umożliwiała prowadzenie korespondencji na poszczególnych grupach rozmównych, wykorzystywała szyfrowanie korespondencji oraz zmianę kanału/grupy rozmównych.

Na Stanowisku kierowania możliwa była lokalizacja patroli na mapie systemu SWD (System Wspomagania Dowodzenia Policji), wyposażonych w mobilne terminale noszone (MTN). Do lokalizacji tej wykorzystywane były nadajniki GPS, zainstalowane w tych urządzeniach.

W trakcie oględzin podjęto próbę skontaktowania się z wybranym losowo patrolu Policji. O godz. 13.00 w dniu 31 października 2024 r. za pomocą systemu TETRA wywołano patrol umiejscowiony na autostradzie A4, informując o próbie łączności. Wywołany patrol potwierdził nawiązanie łączności (słyszalność połączenia była bardzo dobra).

(akta kontroli tom II str. 39-40)

³⁵ Przeprowadzone w dniu 31 października 2024 r.

³⁶ Z telefonów tych jest możliwe połączenie z radiotelefonami analogowymi. Łączność ta nie jest wtedy szyfrowana.

1.3.

Łączna liczba przeszkolonych funkcjonariuszy z zakresu obsługi systemów łączności radiowej w KWP wynosiła 4642, co odpowiadało stanowi zatrudnienia funkcjonariuszy według Rb-70³⁷. Funkcjonariusze Policji w zakresie szkolenia zawodowego podstawowego realizowali przedmiot „*Posługiwanie się środkami łączności radiowej*”, w ramach którego nabywali wiedzę w zakresie wykorzystania środków łączności radiowej w realizacji zadań służbowych (programy szkolenia zawodowego zatwierdzane były przez Komendanta Głównego Policji³⁸).

Do administrowania systemami łączności radiowej w KWP wyznaczonych było trzech funkcjonariuszy Policji i jeden pracownik korpusu służby cywilnej³⁹ w Zespole Radiokomunikacji Wydziału Łączności i Informatyki⁴⁰.

Dwóch administratorów posiadało ukończone w 2019 r. dwudniowe szkolenie przeprowadzone przez instruktorów firmy telekomunikacyjnej dotyczące standardu TETRA, w tym m.in. oferowanych usług, zarządzania grupami i użytkownikami oraz architekturą systemu.

W pozostałych jednostkach garnizonu podkarpackiego zatrudnieni byli technicy łączności (łącznie 24 osób): w OPP było czterech techników łączności w Zespole Łączności OPP, w KMP w Rzeszowie i SPKP było po dwóch techników łączności, natomiast w komendach miejskich/powiatowych po jednym techniku łączności. Osoby te zajmowały się bieżącym utrzymaniem radiotelefonów. Nie odpowiadali oni za infrastrukturę systemu łączności, nie dokonywali napraw i nie programowali radiotelefonów.

(akta kontroli tom I str. 126-211, tom II str. 81-82)

Naczelnik WŁiI wyjaśnił, że osoby pełniące funkcję administratorów posiadają wykształcenie wyższe i od czterech do siedemnastu lat doświadczenia zawodowego w zakresie radiokomunikacji. Przygotowanie zawodowe i wiedzę zdobywają w ramach samokształcenia i szkoleń wewnętrznych. Przygotowywali oni niezbędną dokumentację do systemu TETRA w ramach którego wytypowano obiekty do instalacji stacji bazowych, dane do planowania radiowego, a także opracowali karty projektu i studium wykonalności. Te działania świadczą o bardzo szerokiej wiedzy i przygotowaniu do realizacji zadań z zakresu radiokomunikacji.

Naczelnik WŁiI wyjaśnił ponadto, że uprawnienia w dostępie do sieci DMR nadawane są w trakcie programowania radiotelefonów. Ze względów bezpieczeństwa realizowane jest to wyłącznie przez pracowników Zespołu Radiokomunikacji WŁiI. W przypadku systemu TETRA zarządzaniem siecią stacji bazowych i terminalami użytkowymi w sieci odbywa się przez panel administracyjny.

(akta kontroli tom I str. 127-129, 212-213)

Zadania dotyczące utrzymania sprawności działania urządzeń i infrastruktury systemu łączności realizowane były przez czterech administratorów Zespołu

³⁷ Dane na dzień 1 października 2024 r.

³⁸ Decyzją nr 168 z dnia 22 maja 2029 r. (Dz. Urz. KGP z 2019 r. poz. 83), decyzją nr 376 z dnia 21 grudnia 2022 r. (Dz. Urz. KGP z 2022 r. poz. 239), decyzją nr 276 (Dz. Urz. KGP z 2023 r. poz. 81).

³⁹ Osoby te w kartach opisu pracy na stanowisku miały wymienione m.in. następujące zadania: sprawowanie nadzoru nad eksploatacją cyfrowych sieci łączności radiowej DMR, naprawa sprzętu radiokomunikacyjnego przez serwisy zewnętrzne, wykonywanie napraw oraz prac instalacyjno-montażowych radiowego sprzętu łączności w obiektach i na środkach ruchomych, realizacja zadań z zakresu cyberbezpieczeństwa w sieciach radiowych.

⁴⁰ Zgodnie z regulaminem KWP z dnia 23 maja 2023 r. do zadań Wydziału Łączności i Informatyki KWP w Rzeszowie należy m.in. planowanie, zarządzanie i utrzymanie systemów i sieci teleinformatycznych i radiokomunikacyjnych; wdrażanie nowych rozwiązań i przedsięwzięć z zakresu łączności i informatyki; prowadzenie obsługi technicznej sprzętu łączności i informatyki eksploatowanego w Komendzie oraz zapewnienie wsparcia w tym zakresie podległym jednostkom Policji; zarządzanie bezpieczeństwem nadzorowanych systemów i sieci teleinformatycznych oraz przestrzeganie obowiązujących lub zalecanych standardów teleinformatycznych.

Radiokomunikacji WŁil. Osoby te przygotowywały sprzęt i urządzenia łączności do służby (programowanie aktualną obsadą kanałową oraz ukompletowanie do służby w zależności od potrzeb), dokonywały niezbędnych napraw, a także wysyłały urządzenia do serwisów zewnętrznych.

W kontroli ustalono, że użytkowany w KWP sprzęt łączności posiadał odpowiednie certyfikaty i deklaracje zgodności.

(akta kontroli tom I str. 214-303)

Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że dotychczasowa obsługa działających systemów łączności radiowej nie wymagała zwiększenia etatów w Zespole Radiokomunikacyjnym WŁil. Choć liczba użytkowników sieci jest znacząca to zastosowany sprzęt do budowy systemów łączności jest sprzętem profesjonalnym i wysokiej klasy, może on pracować w sposób ciągły z niską awaryjnością. Powoduje to, iż ilość awarii i uszkodzeń pozwala administratorom zapewnić wsparcie techniczne na odpowiednim poziomie. W odniesieniu do budowanego systemu TETRA wraz z jego rozbudową na terenie całego województwa obecna ilość administratorów i techników w jednostkach Policji może okazać się niewystarczająca⁴¹. System ten daje o wiele większe możliwości w diagnostyce poszczególnych elementów i w znacznym stopniu będzie angażował administratorów w procesie uwierzytelniania radiotelefonów w sieci, pracach instalacyjnych w pojazdach i szkoleniach użytkownika końcowego.

Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że radiotelefony noszone przed i po służbie wymagają jedynie naładowania baterii, naprawy realizowane są na bieżąco, każdy radiotelefon posiada aktualną obsadę kanałową. Radiotelefony przewoźne nie wymagają przygotowania do służby. W przypadku sieci radiowych DMR parametry przemiennika można monitorować zdalnie i nie wymaga to przeglądów i konserwacji na miejscu. Uszkodzony sprzęt łączności radiowej naprawiany jest w Zespole WŁil. Z radiotelefonów wycofanych z eksploatacji pozyskiwane są elementy takie jak punkty ładowania baterijnego, wyświetlacze, pokrętła, anteny. Służą one do naprawy radiotelefonów, w których stwierdzono drobne usterki. Naprawy gwarancyjne i skomplikowane naprawy zlecane są w serwisach zewnętrznych.

(akta kontroli tom I str. 69-108, tom II str. 429-431)

W kontroli ustalono, że w KWP w 2023 r. przeprowadzono obsługę techniczną trzech masztów kratowych, w ramach której wykonano ich konserwację polegającą na oczyszczeniu z miejsc powstania korozji, malowaniu farbami antykorozyjnymi i wymianie odcągów. W 2024 r. przeprowadzono wymianę odcągów jednego masztu kratowego.

W latach 2022-2024 przemienniki nie były przedmiotem obsługi technicznej.

Stacje przemiennikowe, radiotelefony i inne urządzenia systemu łączności radiowej nie były obejmowane okresowymi przeglądami stanu technicznego.

Przeglądy techniczne infrastruktury masztowej w KWP przeprowadzane były w 2024 roku⁴² (na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane*⁴³). W okresie od maja do lipca 2024 r. wykonano przeglądy techniczne 95 masztów⁴⁴ (przeglądy roczne) w 77 lokalizacjach. W trakcie przeglądów sprawdzano m.in. konstrukcję masztu, połączenia spawane, złącza śrubowe, podstawę/fundament, mocowanie wysięgników antenowych, elementy odcągów, powłoki antykorozyjne i zabezpieczenia przeciwwilgociowe, kotwy i liny odcągowe.

⁴¹ Zgodnie z wyjaśnieniami Naczelnika WŁil na chwilę obecną nie ma planów zwiększenia zatrudnienia administratorów i techników łączności w KWP.

⁴² Za wykonanie tych przeglądów KWP zapłaciła 49 700 zł brutto.

⁴³ Zwanej dalej ustawą „*Prawo budowlane*”, Dz. U. z 2024 r. poz. 725.

⁴⁴ W tym także masztów poddanych obsłudze technicznej w 2023 r. i masztu, w którym dokonano wymiany odcągów w 2024 r.

W każdym przypadku stwierdzane były uwagi i wydawane były zalecenia o ich usunięcie, np. miejscowa korozja śrub mocujących – do odczyszczenia i pomalowania, brak uziemienia odciągów masztu, ślady korozji – do malowania, śruby rzymskie – śladowa korozja – do konserwacji, brak zabezpieczenia przed odkręceniem.

W 93 protokołach uwagi były na tyle istotne, że w ocenie stanu technicznego masztu zapisano, że *po spełnieniu zaleceń maszt będzie nadawał się do dalszej eksploatacji*.

W dwóch protokołach (nr 17 i 75) zapisano, że *maszt nadaje się do eksploatacji*⁴⁵.

(akta kontroli tom I str. 369-413, tom II str. 86)

W KWP prowadzono rejestr napraw sprzętu łączności radiowej KWP oraz rejestry napraw dla komend powiatowych i miejskich. W rejestrze tym wpisywano typ/model urządzenia, numer fabryczny, numer inwentarzowy, datę przyjęcia oraz datę zwrotu urządzenia (potwierdzoną podpisem osoby odbierającej).

W kontroli analizą objęto rejestr napraw łączności radiowej KWP i KPP w Ropczycach.

W KWP w latach 2022-2024⁴⁶ do naprawy przyjęto 55 radiotelefonów⁴⁷ (siedem cyfrowych i 48 analogowych). W KPP Ropczycach w latach 2022-2024⁴⁸ do naprawy przyjęto osiem radiotelefonów analogowych⁴⁹. Najczęstszym powodem oddania radiotelefonu do naprawy były m.in. problemy z odbiorem/nadawaniem, głośnością, wyświetlaczem, uszkodzonymi gniazdami zasilania, uszkodzonym pinem baterii. Na 55 przyjętych w KWP do naprawy radiotelefonów ze względu na brak możliwości naprawy wybrakowano 10 radiotelefonów (18,2%), w tym dwa cyfrowe i osiem analogowych. W KPP w Ropczycach nie było przypadku wybrakowywania radiotelefonów. Powodem oddania radiotelefonu do naprawy były problemy z zasięgiem (1 przypadek), odbiorem (5 przypadków), głośnikiem (1 przypadek), włączaniem urządzenia (1 przypadek).

W KWP radiotelefony zwracane były użytkownikowi po dokonaniu naprawy w terminie od jednego do 14 dni od daty ich przyjęcia (14 przypadków) oraz w terminie 26 dni od daty przyjęcia radiotelefonu do naprawy (jeden przypadek). W 30 przypadkach w rejestrze napraw nie wpisano daty zwrotu radiotelefonu użytkownikowi po dokonaniu naprawy, nie było więc możliwości ustalania w jakim terminie nastąpił zwrot telefonu użytkownikowi.

Wszystkie naprawiane radiotelefony z KPP w Ropczycach zwracane były technikowi łączności w terminie 35 dni od daty przyjęcia ich do naprawy.

(akta kontroli tom I str. 355-358)

Pierwszy Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji w Rzeszowie wyjaśnił, że głównymi powodami, które decydują o przeznaczeniu radiotelefonu do wybrakowania jest uszkodzenie płyty głównej. Radiotelefony takie poddawane są fizycznej likwidacji z uwagi na zaszyte dane kanałów radiowych używanych w Policji.

(akta kontroli tom I str. 359-364)

⁴⁵ W protokole nr 17 z dnia 13 czerwca 2024 r. zapisano następujące uwagi: podstawa/fundament – do uszczelnienia z połącją dachową, mocowanie wysięgników antenowych i innych elementów pomocniczych – śladowa korozja elementów mocujących – do oczyszczenia i pomalowania, powłoki antykorozyjne, zabezpieczenia przeciwwilgociowe – miejscowe ubytki – do oczyszczenia i zabezpieczenia. W protokole nr 75 z dnia 14 czerwca 2024 r. zapisano następujące uwagi: mocowanie wysięgników antenowych i innych elementów pomocniczych – korozja na śrubach i nakrętkach uchwytu antenowego – do odczyszczenia i pomalowania, uwagi dodatkowe – brak uziemienia masztu.

⁴⁶ Stan na dzień 11 października 2024 r.

⁴⁷ Uszkodzenia i awarie radiotelefonów wystąpiły w latach 2022-2024, pierwsze w dniu 5 maja 2022 r., ostatnie w dniu 29 sierpnia 2024 r. (średnio dwa uszkodzenia radiotelefonu na miesiąc).

⁴⁸ Stan na dzień 11 października 2024 r.

⁴⁹ Uszkodzenia i awarie radiotelefonów wystąpiły w 2023 r. (w 2022 i 2024 roku nie wystąpiły uszkodzenia lub awarie radiotelefonów).

Świadczenia teleinformatyczne na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 2022 r. w sprawie wysokości świadczenia dla osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa⁵⁰ przyznawane i wypłacane były w KWP dla: 26 osób w 2022 r. (z Wydziału Łączności i Informatyki KWP⁵¹), 29 osób w 2023 r. (25 osób z WŁiI, 2 osoby z Wydziału Bezpieczeństwa Informacji KWP⁵², dwie osoby z KMP w Rzeszowie) oraz 32 osób w 2024 r. (26 osób z WŁiI, 4 osoby z KMP w Rzeszowie, 2 osoby z WBI). Wśród wymienionych powyżej osób w okresie objętym kontrolą świadczenie to wypłacane było czterem administratorom systemu łączności radiowej. W 2022 r. świadczenie przyznawane i wypłacane było po zdaniu egzaminu w KWP, którego zakres wskazany był przez Biuro Łączności i Informatyki KGP (Biuro przygotowało również pytania egzaminacyjne). Na podstawie wyników egzaminu Naczelnik WŁiI wnioskował o wysokość świadczenia do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Rzeszowie.

Świadczenie dla administratorów systemu łączności radiowej w 2022 r. wypłacono (w zależności od daty zdania egzaminu) dla czterech osób. Wysokość miesięcznego świadczenia wynosiła od 3600 zł do 4550 zł (brutto).

W 2023 r. KWP przesłała wnioski o przyznanie świadczenia do Zastępcy Komendanta Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości KGP⁵³. W odpowiedzi do KWP przekazano rekomendację dotyczącą wysokości przyznanego świadczenia dla poszczególnych osób. Na podstawie tej rekomendacji sporządzono wnioski do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Rzeszowie. Świadczenie dla czterech administratorów systemu łączności radiowej przyznano na okres od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. w wysokości od 2000 zł do 3000 zł brutto (miesięcznie).

W 2024 r. decyzją nr 107 Komendanta Wojewódzkiego Policji w Rzeszowie z dnia 25 marca 2024 r. powołano Zespół do rozpatrywania wniosków o przyznanie świadczenia teleinformatycznego dla funkcjonariuszy i pracowników jednostek policji województwa podkarpackiego. W wyniku prac tego zespołu sporządzono propozycję dodatku teleinformatycznego i wystąpiono do KGP o przydział środków finansowych⁵⁴. Przyznane i przekazane środki były niższe w stosunku do złożonego zapotrzebowania⁵⁵. Ich wysokość pozwalała na wypłatę świadczenia za okres od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2024 r. (dla czterech administratorów systemu łączności radiowej wypłacono świadczenie w kwocie 2800 brutto miesięcznie). We wrześniu 2024 r. w związku z kolejnym przekazaniem środków na wypłatę dodatku teleinformatycznego przyznano świadczenia za okres od 1 lipca 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. Wysokość dodatku dla czterech administratorów systemów łączności radiowej nie zmieniła się i nadal wynosiła 2800 zł brutto miesięcznie (dla każdej osoby).

(akta kontroli tom I str. 304-354)

Łączna liczba służb funkcjonariuszy korzystających ze środków łączności analogowej, DMR i TETRA (funkcjonariusze KWP, komend miejskich i powiatowych) wynosiła: 351487 w 2022 r., 325407 w 2023 r., 233389 (do 20 września 2024 r.).

⁵⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 131.

⁵¹ Zwanego dalej „WŁiI”.

⁵² Zwanego dalej „WBI”.

⁵³ W związku z wejściem w życie decyzji nr 116 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 kwietnia 2023 r. w sprawie powołania komisji do wykonywania niektórych zadań związanych z udzielaniem wsparcia ze środków Funduszu Cyberbezpieczeństwa.

⁵⁴ Pismem z dnia 11 kwietnia 2024 r. Pierwszy Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji w Rzeszowie zwrócił się do Dyrektora Biura Łączności i Informatyki KGP o zabezpieczenie kwoty 1 554 000 zł na wypłatę świadczenia teleinformatycznego dla 32 osób. Załącznikiem do pisma był protokół z prac Zespołu powołanego decyzją nr 107/2024 Komendanta Wojewódzkiego Policji w Rzeszowie z zestawieniem przyznanego świadczenia.

⁵⁵ KGP pismem z dnia 13 czerwca 2024 r. poinformowała KWP, że kwota przyznanego planu stanowi 50% zakładanej kwoty dofinansowania.

Liczba patroli funkcjonariuszy z wykorzystaniem ww. środków łączności wyniosła: 209278 w 2022 r., 202838 w 2023 r., 146743 w 2024 r. (do 20 września 2024 r.).
(akta kontroli tom I str. 109-111)

1.4.

Wykorzystywany w KWP analogowy system łączności radiowej nie był szyfrowany, dlatego też nie był on zabezpieczony przed dostępem osób niepowołanych. System łączności radiowej DMR w celu zabezpieczenia komunikacji wykorzystywał szyfrowanie 128 bitowym kluczem zabezpieczającym i kluczem RAS.

Wszystkie systemy cyfrowej łączności radiowej użytkowane w KWP wykorzystują funkcjonalność maskowania korespondencji, funkcjonalność pracy grupowej przydzielonej do kanału/sieci radiowej, podziału czasowego w sieciach przemiennikowych oraz funkcjonalność wysyłania do grupy rozmównej zdefiniowanej wiadomości tekstowej o treści „Pomocy”, którą użytkownik może zainicjować poprzez dłuższe naciśnięcie przycisku alarmowego. Te funkcjonalności są programowane przed przekazaniem radiotelefonów do użytkowania przez funkcjonariuszy.

Cyfrowa sieć łączności DMR ma możliwość prowadzenia połączeń indywidualnych, prowadzenia korespondencji grupowej, wysyłania wiadomości indywidualnych bądź grupowych, wysyłania i odbierania danych telemetrycznych, pomiar poziomu sygnału odbiorczego RSSI, zdalny nasłuch otoczenia radia, odpytanie obecności w sieci, zdalne wyłączenie radiotelefonu, pozycjonowanie GPS. Ich użycie jest możliwe tylko po zaprogramowaniu parametrów i udostępnieniu możliwości wyboru.

System TETRA oprócz funkcjonalności wymienionych powyżej dodatkowo umożliwia zestawienie połączeń dwupiętrowych, połączeń radiotelefon-telefon SIP⁵⁶ lub PBX⁵⁷, analiza pracy sieci, monitoring pracy stacji bazowych.

Cyfrowe systemy łączności radiowej umożliwiają wizualizację położenia funkcjonariusza bądź wozów patrolowych w czasie rzeczywistym na mapie. Taka wizualizacja możliwa jest z wykorzystaniem systemu konsoli dyspozytorskich, na których zainstalowany jest podkład mapowy (funkcjonalność ta nie jest wykorzystywana).

Zgodnie z wyjaśnieniami Naczelnika Włil korzystanie z sieci radiowych cyfrowych czy analogowych musi być z punktu widzenia użytkownika możliwie łatwe bez konieczności wyboru jakichkolwiek parametrów. W radiotelefonie są dostępne: możliwość wyboru kanału, włączenie/wyłączenie, przycisk nadawania, przycisk alarmowy. Ewentualne dostępne funkcjonalności nie mogą w sytuacjach kryzysowych utrudniać korzystania z radiotelefonu, korzystanie z niego musi być uproszczone do niezbędnego minimum, przy zachowaniu wymagań, które spełnia łączność radiowa.

(akta kontroli tom I str. 365, tom II str. 2-4, 91-93)

Komendant Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie⁵⁸ wyjaśnił, że w latach objętych kontrolą nie otrzymano żadnego zgłoszenia dotyczącego wycieku lub przejęcia przez osoby postronne informacji przekazywanych drogą radiową. Niemniej jednak, w trakcie korzystania z analogowych kanałów radiowych, istnieje możliwość przejęcia informacji przez osoby, które nie są adresatami korespondencji. Sprzęt łączności radiowej oraz infrastruktura radiowa, w zależności od miejsca jej instalacji zabezpieczony jest ochroną fizyczną poprzez zastosowanie zamków, klódek, ogrodzeń, kamer przemysłowych, a także ochroną osobową w budynkach z całodobową służbą dyżurną. Za radiotelefony odpowiedzialni są użytkownicy

⁵⁶ Session Initiation Protocol, rodzaj komunikacji internetowej.

⁵⁷ Private Branch Exchange, centrala abonencka.

⁵⁸ Zwany dalej „Komendantem”.

sprzętu. W latach 2022-2024 nie wystąpiły incydenty związane z ingerencją osób nieuprawnionych.

Komendant wyjaśnił, że w obecnie funkcjonujących systemach łączności radiowej (analogowej, DMR) nie ma możliwości nadawania uprawnień dostępowych dla osób, które je obsługują. Takie możliwości daje system TETRA na obszarze garnizonu podkarpackiego, który jest w budowie i kwestie nadawania uprawnień i dostępu do systemu będą uregulowane w momencie wdrożenia systemu do eksploatacji.

(akta kontroli tom I str. 366-367)

1.5.

W kontroli ustalono, że funkcjonariusze Policji za wyjątkiem przeszkolenia z obsługi systemów łączności radiowej w ramach szkolenia zawodowego podstawowego nie byli kierowani na szkolenia wewnętrzne lub zewnętrzne z tego zakresu.

Na szkolenia wewnętrzne lub zewnętrzne nie byli także kierowani technicy łączności, zajmujący się bieżącym utrzymaniem radiotelefonów w komendach miejskich/powiatowych oraz OPP i SPKP.

Administratorzy systemów łączności radiowej, za wyjątkiem dwóch szkoleń zewnętrznych (szkolenia dla dwóch osób opisane w pkt 1.3.) nie odbywali szkoleń wewnętrznych lub zewnętrznych, związanych z obsługą systemów łączności radiowej.

(akta kontroli tom I str. 126-214, 368)

Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że policjanci używają środki łączności radiowej na co dzień w trakcie pełnionej służby, gdzie mają styczność z różnymi modelami radiotelefonów. Dodatkowe szkolenie mające na celu doskonalenie umiejętności w tym zakresie (poza szkoleniem w ramach szkolenia zawodowego podstawowego) nie jest wymagane.

Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że wiedza administratorów jest wystarczająca, natomiast mając na uwadze zakres realizowanych zadań w zakresie łączności radiowej i wsparcie ze strony pracowników WŁiL nie jest wymagane kierowanie techników łączności na specjalistyczne szkolenia. Niezbędna wiedza technikom łączności przekazywana jest w ramach wsparcia przez pracowników Zespołu Radiokomunikacji WŁiL.

(akta kontroli tom II str. 8-12)

1.6.

W KWP obowiązywały zatwierdzone przez Komendanta Głównego Policji w dniu 6 marca 2020 r. *Wymagania dotyczące standardów technicznych, użytkowych oraz bezpieczeństwa, stosowanych w Policji, w zakresie informatyki i łączności.*

W dokumencie tym wskazano, że jako docelowy do wdrożenia i eksploatacji w Policji planowany jest system TETRA. Przestankami do jego wprowadzenia są cechy użytkowe i funkcjonalne, skalowalność, duża niezawodność eksploatacyjna oraz zabezpieczenie poufności przekazywanych danych. Rolę uzupełniającą do systemu TETRA w Policji mogą pełnić rozwiązania DMR tier II. Rozwiązania DMR mogą być wdrażane jedynie w przypadku braku możliwości lub znacznych utrudnień we wdrażaniu systemu TETRA, przy każdorazowym uzyskaniu zgody Dyrektora Biura Łączności i Informatyki KGP⁵⁹.

W kontroli nie stwierdzono nieprzestrzegania powyższych wymagań przy wdrażaniu i eksploatacji systemów łączności radiowej w KWP. W KWP zapewniono również właściwy poziom technologicznego zaawansowania, kompatybilność

⁵⁹ Zgody takie były każdorazowo udzielane (projekt: *Modernizacja łączności radiowej dla standardu DMR na obszarze działania Komendy Miejskiej Policji w Tarnobrzegu* – karta projektu z dnia 27 lipca 2021 r.).

z dotychczasowym sprzętem oraz odpowiednią jakością i gwarancją użytkowanych urządzeń.

(akta kontroli tom II str. 13-38, 76-80, 88-90)

Naczelnik Włil wyjaśnił, że dane radiowe będące w użytkowaniu KWP oznaczone są klauzulą „poufne”, aktualizowane są w przypadku zmian w funkcjonowaniu łączności radiowej takich jak: kanał pracy, kryptonim lub nazwa użytkownika. W przypadku modernizacji łączności radiowej analogowej i zmiany na cyfrową konwencjonalną nie ulega zmianie częstotliwość kanału pracy – nazwa kanału pracy, nazwa użytkownika, kryptonim. W związku z powyższym w przypadku modernizacji łączności radiowej nie ma potrzeby aktualizacji danych radiowych, ponieważ dane te są nadal aktualne. Dane dotyczące grupy roboczej związane są z użytkowaniem systemu TETRA, w przypadku łączności DMR nie ma przypisanej grupy roboczej, praca odbywa się na fizycznym kanale pracy – częstotliwości radiowej. Kryptonimy, nazwy użytkowników i sposób korzystania z sieci radiowej po modernizacji do DMR nie zmieniają się, w związku z czym nie wymusza to aktualizacji zmian w danych radiowych. Zmiana systemu łączności radiowej z konwencjonalnej na trunkingową będzie wymagała zmian w danych radiowych, ponieważ kanały pracy zostaną zastąpione grupami rozmównymi. Obecnie system TETRA jest na etapie budowy, po zakończeniu i wdrożeniu do użytkowania zostaną dokonane stosowne zmiany w danych radiowych.

(akta kontroli tom II str. 83-85)

Z wyliczenia norm wyposażenia funkcjonariuszy Policji w środki łączności radiowej⁶⁰, sporządzonego przez KWP w trakcie kontroli NIK wynika, że normy te w zakresie radiotelefonów spełnione były w KWP i SPKP (172% i 166%). W pozostałych 24 jednostkach normy nie były spełnione (normy wypełniono od 46% do 96%). Normy dotyczące stacji bazowych spełnione były w 12 jednostkach⁶¹, w sześciu nie były spełnione (w pięciu 0%, w jednej w 25%). Dwie jednostki (KWP i OPP) wyposażone były w telefon satelitarny (po jednej sztuce) – jednostki te spełniały normy wyposażenia w tym zakresie. Jedna jednostka (SPKP) nie wypełniała normy wyposażenia w zakresie jednego telefonu satelitarnego.

(akta kontroli tom II str. 41-75)

Naczelnik Włil wyjaśnił, że radiotelefony w jednostkach organizacyjnych KWP są wydawane w takich ilościach, aby zaspokoić w całości potrzebę pionów prewencji oraz ruchu drogowego. Dla pozostałych użytkowników sieci ilość radiotelefonów jest przekazana w ilości pozwalającej zapewnić realne potrzeby tych służb. Funkcjonariusze pobierają radiotelefony z dyżurek jednostek, co zapewnia, że radiotelefon będzie zawsze sprawny, z naładowaną baterią i gotowy do służby. Różnice pomiędzy normami należności, a stanem faktycznym nie przekładają się na braki w wyposażeniu policjantów kierowanych do służby. W odniesieniu do stacji bazowych, są to braki ewidencyjne, a nie faktyczne. Brakujące stacje bazowe są ewidencyjnie na stanie KWP. Telefony satelitarne są na wyposażeniu stanowisk kierowania, a stanowiska takiego nie ma w SPKP. Brak takiego telefonu w SPKP wynika z faktu, że nie zgłaszano potrzeb z tej jednostki o jej doposażenie w tym zakresie. Telefon satelitarny, który jest na wyposażeniu OPP może być przekazany do dyspozycji SPKP (OPP i SPKP mają siedziby w tym samym budynku).

(akta kontroli tom II str. 83-85)

⁶⁰ Określonych przez Komendanta Głównego Policji w zarządzeniu nr 27 z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie określenia norm wyposażenia jednostek i komórek organizacyjnych Policji oraz funkcjonariuszy i pracowników Policji w sprzęt teleinformatyczny i telekomunikacyjny oraz szczegółowych zasad jego przyznawania i użytkowania

⁶¹ Między innymi w KWP – 400%, w KPP w Jarosławiu – 400%, w KPP w Jaśle – 200%, w KMP w Krośnie – 200%, w KPP w Lesku – 300%.

1.7.

W latach 2022-2024 (do 30 września 2024 r.) na funkcjonowanie i rozwój systemów łączności radiowej wydatkowano ogółem 2 440 042,66 zł (626 073,60 zł na zadania inwestycyjne, 756 205,13 zł na zakupy sprzętowe oraz 1 057 763,93 zł na wdrożenie i eksploatację), z tego: 347 844,47 zł w 2022 r. (109 470 zł na zadania inwestycyjne oraz 238 374,47 zł na wdrożenie i eksploatację), 1 332 233,77 zł w 2023 r. (516 603,60 zł na zadania inwestycyjne, 301 995,78 zł na zakupy sprzętowe oraz 513 634,39 zł na wdrożenie i eksploatację) i 759 964,42 zł w 2024 r. (454 209,35 zł na zakupy sprzętowe oraz 305 755,07 zł na wdrożenie i eksploatację).

Na system analogowy przeznaczono łącznie 491 670,28 zł (99 500 zł na zadania inwestycyjne, 2 460 zł na zakupy sprzętowe oraz 389 710,28 zł na wdrożenie i eksploatację), z tego: 95 351,69 zł w 2022 r. (całość na wdrożenie i eksploatację), 285 806,87 zł w 2023 r. (99 500 zł na zadania inwestycyjne oraz 186 306,87 zł na wdrożenie i eksploatację) i 110 511,72 zł w 2024 r. (2 460 zł na zakupy sprzętowe oraz 108 051,72 zł na wdrożenie i eksploatację).

Na system DMR przeznaczono łącznie 1 215 493,76 zł (217 973,60 zł na zadania inwestycyjne, 477 155 zł na zakupy sprzętowe oraz 520 365,16 zł na wdrożenie i eksploatację), z tego: 252 273,78 zł w 2022 r. (109 470 na zadania inwestycyjne oraz 142 803,78 zł na wdrożenie i eksploatację), 317 605,10 zł w 2023 r. (108 503,60 zł na zadania inwestycyjne, 25 405,65 zł na zakupy sprzętowe oraz 183 695,85 zł na wdrożenie i eksploatację) i 645 614,88 zł w 2024 r. (451 749,35 zł na zakupy sprzętowe oraz 193 865,53 zł na wdrożenie i eksploatację).

Na system Tetra przeznaczono łącznie 732 878,62 zł (308 600 zł na zadania inwestycyjne, 276 590,13 zł na zakupy sprzętowe oraz 147 688,49 zł na wdrożenie i eksploatację), z tego: 219 zł w 2022 r. (na wdrożenie i eksploatację), 728 821,80 zł w 2023 r. (308 600 zł na zadania inwestycyjne, 276 590,13 zł na zakupy sprzętowe oraz 143 631,67 zł na wdrożenie i eksploatację) i 3 837,82 zł w 2024 r. (całość na wdrożenie i eksploatację).

Nie współpracowano z innymi jednostkami przy prowadzeniu postępowań wspólnych. Wszystkie środki na finansowanie systemów łączności zostały otrzymane od jednostki nadrzędnej, nie korzystano ze środków celowych z UE. Potrzeby w tym zakresie pokryte zostały ze środków:

- Funduszu Pomocy – 1 042 449,30 zł (przęsła radioliniowe, radiotelefony noszone i biurkowe, szafy radiokomunikacyjne, anteny, materiały radiokomunikacyjne, akumulatory, konserwacja masztów, baterie do radiotelefonów);
- budżetowych oraz Centralnego Funduszu Wsparcia Policji (w 2022 r.) – 797 680,76 zł (utrzymanie punktów radiowych na obiektach zewnętrznych, anteny, akumulatory, baterie do radiotelefonów, wtyki, gniazda, analizator antenowy, materiały i akcesoria radiokomunikacyjne, prostownik);
- programu modernizacji policji – 599 912,60 zł (konsole dyspozytorskie, radiotelefony biurkowe, radiotelefony noszone).

Na pokrycie ww. potrzeb nie pozyskiwano środków w ramach Funduszu Wsparcia Policji.

(akta kontroli tom II str. 94-245, 318-339)

W latach 2022-2024 (do 30 września 2024 r.) ze szczebla centralnego otrzymano nieodpłatnie elementy systemów DMR oraz Tetra o łącznej wartości 3 899 081,96 zł, tj. stację retransmisyjną, radiotelefony biurkowe, przewożne i noszone, akcesoria radiokomunikacyjne, konsolę dyspozytorską, zestaw sieciowy lokalizacji konsolowej oraz stacje bazowe. Większość otrzymanego sprzętu dotyczyła systemu Tetra, na który składały się elementy o łącznej wartości 3 816 954,56 zł, z tego 207 540,97 zł

w 2022 r., 3 428 230,88 zł w 2023 r. i 181 182,71 zł w 2024 r. Na system DMR otrzymano sprzęt o łącznej wartości 82 127,40 zł, z tego 62 266,70 zł w 2023 r. i 19 860,70 zł w 2024 r.

(akta kontroli tom II str. 94-96, 246-317)

Wykorzystywane przez KWP środki finansowe nie zapewniały finansowania wszystkich koniecznych zadań dla utrzymania systemów łączności. Z powodu ograniczonych środków, maszty radiowe utrzymywane były w nienależytym stanie, a do 2024 r. nie przeprowadzano przeglądów tych masztów (co zostało opisane w pkt 1.3 niniejszego wystąpienia). KWP w ramach projektowania budżetu, występowała o finansowanie koniecznych potrzeb względem użytkowanych systemów łączności radiowej, które nie zostały zapewnione, tj. na rok 2023 r. zakup konsoli dyspozytorskich (750 tys. zł) przemienników cyfrowych (84 tys. zł), a na rok 2024 r. zakup przęseł radioliniowych w ramach rozbudowy SRP-T (240 tys. zł) oraz konsol dyspozytorskich na stanowiska kierowania dla KWP Rzeszów i jednostek policji województwa podkarpackiego (600 tys. zł).

Komendant, odnosząc się do kwestii możliwości finansowania koniecznych zadań dla utrzymania i rozwoju systemów łączności radiowej, wyjaśnił, że zadania te realizowane były w ramach środków objętych limitem finansowym.

(akta kontroli tom I str. 369-413, tom II str. 86, 94-96, 340-357)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1.

Nierzetelne prowadzenie rejestru napraw sprzętu łączności radiowej KWP, w związku z brakiem wpisywania w nim daty zwrotu radiotelefonu użytkownikowi.

W kontroli stwierdzono 30 przypadków (na 55 analizowanych) braku odnotowania w rejestrze napraw daty zwrotu radiotelefonu po dokonaniu jego naprawy. Skutkowało to niemożliwością ustalenia w jakim terminie nastąpił zwrot radiotelefonu użytkownikowi.

(akta kontroli tom I str. 355-358)

Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że brak daty zwrotu w rejestrze napraw może wynikać z tego, iż użytkownicy odbierający radiotelefony z serwisu przez niedopatrzenie zapomnieli jej wpisać.

(akta kontroli tom I str. 359-364)

2.

Nieprzeprowadzanie przeglądów technicznych infrastruktury masztowej KWP, zgodnie z wymogami art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo budowlane* oraz nieprawidłowe utrzymywanie tej infrastruktury.

Przeglądy techniczne infrastruktury masztowej w KWP przeprowadzone były tylko w 2024 roku. W okresie od maja do lipca 2024 r. wykonano przeglądy techniczne 95 masztów⁶² (przeglądy roczne) w 77 lokalizacjach. W trakcie przeglądów sprawdzano m.in. konstrukcję masztu, połączenia spawane, złącza śrubowe, podstawę/fundament, mocowanie wysięgników antenowych, elementy odciągów, powłoki antykorozyjne i zabezpieczenia przeciwwilgociowe, kotwy i liny odciągowe. W każdym przypadku stwierdzane były uwagi i wydawane były zalecenia o ich usunięcie, np. miejscowa korozja śrub mocujących – do odczyszczenia

⁶² W tym także masztów poddanych obsłudze technicznej w 2023 r. i masztu, w którym dokonano wymiany odciągów w 2024 r.

i pomalowania, brak uziemienia odciągów masztu, ślady korozji – do malowania, śruby rymskie – śladowa korozja – do konserwacji, brak zabezpieczenia przed odkręceniem.

W 93 protokołach uwagi były na tyle istotne, że w ocenie stanu technicznego masztu zapisano, że *po spełnieniu zaleceń maszt będzie nadawał się do dalszej eksploatacji*. W dwóch protokołach (nr 17 i 75) zapisano, że *maszt nadaje się do eksploatacji*.

Zdaniem NIK oceny zawarte w powyższych protokołach świadczą o nieprawidłowym utrzymywaniu infrastruktury masztowej. Brak właściwej dbałości o tę infrastrukturę spowodował, iż podczas przeglądu w 2024 r. wystąpiło tak wiele uwag i zamieszczono w protokołach oceny o nienadawaniu się zdecydowanej większości masztów do dalszej eksploatacji.

(akta kontroli tom I str. 369-413)

Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że przeglądy masztów wykonane były w 2024 r. W latach wcześniejszych, w związku z brakiem środków finansowych przeglądy masztów nie były wykonywane. W 2017 r. infrastruktura masztowa była przeglądana w ograniczonej ilości, w formie ekspertyz technicznych. Przeglądom poddano wtedy 16 masztów, które wstępnie wytypowano pod instalację anten systemu TETRA. W 2024 r. protokoły z przeprowadzonych przeglądów zostały przesłane przez wykonawcę do Włil we wrześniu bieżącego roku. Zalecenia przekazane w protokołach będą realizowane sukcesywnie w ramach posiadanych środków finansowych oraz z uwzględnieniem warunków pogodowych, tak aby zlecone prace wykonane były w sposób trwały.

(akta kontroli tom I str. 359-364, tom II str. 5-7)

Ocena cząstkowa

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli wykorzystywane w KWP systemy łączności radiowej pozwalały na skuteczną komunikację. Systemy łączności analogowej nie zapewniały jednak wystarczającej poufności korespondencji.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia brak przeprowadzania rocznych przeglądów infrastruktury masztowej wykorzystywanej do łączności radiowej. Przeglądy te wykonane były tylko w 2024 r., a wnioski z nich wynikające świadczą o brak odpowiedniej dbałości o tą infrastrukturę. Przyczyną takiego stanu był brak wystarczających środków finansowych otrzymywanych od dysponenta II stopnia z przeznaczeniem na te cele.

Obszar

Komunikacja z innymi służbami – interoperacyjność systemów łączności radiowej

Opis stanu faktycznego

2.1.

KWP uregulowała zasady współpracy dotyczące wykorzystania środków łączności ze Strażą Graniczną. W porozumieniu Komendanta i Komendanta Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej w Przemyślu⁶³:

- z 9 maja 2008 r.⁶⁴ w sprawie współdziałania BiOSG i KWP określono m.in., że w trakcie wspólnych działań służby organizują i utrzymują łączność na bazie istniejących i wzajemnie udostępnionych sieci radiowych (wymiany kanałów) i systemów łączności. Określono tam ponadto, że w przypadkach uzasadnionych sytuacją operacyjną, Strony mogą wzajemnie korzystać m.in. ze sprzętu technicznego, w tym środków łączności, a łączność organizuje się w oparciu

⁶³ Dalej: BiOSG.

⁶⁴ Zawartym w oparciu o porozumienie nr 8 Komendanta Głównego Straży Granicznej i Komendanta Głównego Policji z 17 czerwca 2004 r. w sprawie współdziałania Straży Granicznej i Policji (Dz. Urz. KGP Nr 11, poz. 58).

o istniejące możliwości techniczne i potrzeby. Porozumienie to dotyczyło systemu analogowego. Komendant wyjaśnił, że w chwili podpisania porozumienia nie było możliwości technicznych budowy cyfrowych sieci radiowych i nie występowały przeszkody w organizowaniu łączności dotyczące zabezpieczenia kanałów radiowych. Naczelnik WŁiI wyjaśnił ponadto, że ze względu na bezpieczeństwo w obecnym stanie nie ma uzasadnienia przekazywania wszystkich parametrów dotyczących obsady kanałowej, w tym kluczy szyfrujących w celu wykorzystania łączności radiowej do współdziałania. W latach 2022-2024 (do 31 października), jak wyjaśnił Komendant, nie wystąpiły okoliczności wskazane w tym porozumieniu (dotyczące ww. wsparcia), które wyczerpywałyby przesłanki do jego realizacji w zakresie objętym kontrolą;

- z 2 października 2015 r.⁶⁵ w sprawie wzajemnego udostępniania posiadanych zasobów logistycznych w zakresie pionów łączności i informatyki określono m.in. zasady wzajemnego udostępniania zasobów logistycznych (w tym infrastruktury radiokomunikacyjnej i telekomunikacyjnej do zapewnienia łączności radiowej i przewodowej) w celu zabezpieczenia zadań realizowanych przez pionów łączności i informatyki.

Realizując ww. porozumienie 29 stycznia 2019 r. Naczelniczy Wydziałów Łączności i Informatyki KWP i BiOSG omówili sposób organizacji łączności VHF⁶⁶ w podległych jednostkach organizacyjnych, tendencje rozwoju łączności DMR, wzajemne udostępnianie administrowanej infrastruktury radioprzebiegów oraz plany dalszej współpracy w aspekcie łączności VHF. Ponadto uzgodniono parametry udostępnionej wzajemnie przez obie strony infrastruktury łączności VHF.

(akta kontroli tom II str. 358-379, 405-414, 429-431)

W dniu 18 września 2024 r. pomiędzy Komendantem Głównym Policji a Komendantem Głównym Straży Granicznej zawarto porozumienie nr 17 w sprawie wzajemnego udostępniania infrastruktury pomiędzy Policją a Strażą Graniczną⁶⁷, które dotyczyło zasad współpracy w zakresie udostępnienia infrastruktury Straży Granicznej na potrzeby instalacji stacji bazowych wraz z systemami antenowymi Policji w obszarze działania m.in. BiOSG, a także udostępniania Straży Granicznej systemu łączności radiowej Policji. W porozumieniu ustalono, że sposób udostępniania systemu łączności radiowej będzie realizowany w szczególności poprzez zapewnienie urządzeń końcowych, a szczegółowy sposób udostępniania systemu łączności radiowej zostanie określony w odrębnym trybie. Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że ww. porozumienie zostało przesłane w trybie roboczym do Wydziału Łączności i Informatyki KWP 7 października 2024 r., a od dnia zawarcia porozumienia nie wystąpiły potrzeby udostępnienia Policji infrastruktury Straży Granicznej.

(akta kontroli tom II str. 362-365, 380-388, 405- 408)

KWP nie posiadała porozumień, planów lub procedur dotyczących wykorzystania systemu łączności radiowej do prowadzenia wspólnych działań w sytuacjach kryzysowych z pozostałymi służbami podległymi lub nadzorowanymi przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

⁶⁵ Zawartym w oparciu o porozumienie Dyrektora Biura Łączności i Informatyki Komendy Głównej Policji i Dyrektora Biura Łączności i Informatyki Komendy Głównej Straży Granicznej z 29 października 2004 r. w sprawie współdziałania w zakresie łączności radiowej pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Policji i Straży Granicznej.

⁶⁶ Zakres fal radiowych (pasmo radiowe) o częstotliwości od 30 do 300 MHz, co odpowiada długości fali od 1 metra do 10 metrów.

⁶⁷ W porozumieniu ustalono, że będzie ono realizowane ze strony Policji przez komendantów właściwych terytorialnie komend wojewódzkich Policji a ze strony Straży Granicznej przez komendantów właściwych oddziałów Straży Granicznej oraz placówek Straży Granicznej – w zakresie posiadanej właściwości terytorialnej i rzeczowej.

Komendant wyjaśnił, że zgodnie z § 9 pkt 1 *zarządzenia nr 22 KGP* policjanci podczas realizacji zadań służbowych na miejscach zdarzeń mogą prowadzić komunikację w sieci radiowej służb podległych Ministrowi SWiA na kanale radiowym B112⁶⁸, a zgodnie z pkt 2 *Zasad organizacji i funkcjonowania radiowej sieci współdziałania służb MSWiA*⁶⁹ Policja może prowadzić wspólne działania również w sytuacjach kryzysowych z PSP, OSP, SOP i SG. Nie wymagało to zawierania porozumień pomiędzy użytkownikami sieci radiowej. Komendant wskazał ponadto, że kanał B112 służy wyłącznie do współdziałania poszczególnych służb MSWiA w sytuacjach wspólnie wykonywanych zadań. Służby te pracują na swoich kanałach radiowych przydzielonych na czas realizacji zadań na miejscu zdarzeń kryzysowych.

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły sytuacje kryzysowe podczas których wykorzystywano kanał B112 do współdziałania pomiędzy służbami.

W ramach kontroli sprawdzono wykorzystanie radiowej sieci współdziałania wykorzystującej kanał B112. W trakcie badania przeprowadzono próbę nawiązania łączności z innymi jednostkami objętymi niniejszą kontrolą z terenu miasta Rzeszowa⁷⁰. Próba połączenia pomiędzy dwoma rozmówcami przebiegła pomyślnie. Komunikacja za pomocą tego kanału uniemożliwiała jednak sprawną wymianę informacji w przypadku próby kontaktu kilku rozmówców chcących przekazać informacje w tym samym czasie. Ponadto przy ponownej próbie nieuprzedzonego kontaktu za pomocą kanału B112 nie udało się nawiązać łączności z tymi służbami.

(akta kontroli tom II str. 362-365, 389-398, 415-416)

KWP posiadała możliwość utworzenia, w oparciu o mobilny maszt radiowy, doraźnej sieci współdziałania. Komendant wyjaśnił, że na bazie tego masztu, agregatu prądotwórczego oraz rezerwy sprzętowej może zostać zbudowana, w dowolnym miejscu, w bardzo krótkim czasie radiowa sieć współdziałania, a sprzęt może być udostępniony z odpowiednią obsadą kanałową, w tym radiotelefon z obsługującym go policjantem - łącznikiem. Komendant wyjaśnił dodatkowo, że w ten sposób możliwa jest realizacja radiowej łączności współdziałania pod wymagania, dostosowanej do realizacji konkretnych działań bez konieczności udostępniania danych dotyczących funkcjonowania łączności radiowej, np. kluczy, ID, kodu koloru, szczeliny TDMA, itp. Naczelnik WŁiI wyjaśnił, że nie ma ograniczeń co do systemu łączności w ramach tej sieci, jednak KWP stara się o zapewnienie łączności w systemie DMR lub TETRA. Naczelnik wyjaśnił ponadto, że jest to łączność doraźna, budowana w sytuacjach kryzysowych, wyłącznie w celu zapewnienia łączności dla służb biorących udział w działaniach i jest niezależna od funkcjonujących systemów łączności, a jej zasięg ograniczony jest do terenu prowadzonych działań.

(akta kontroli tom II str. 362-365, 386-388, 410-414, 429-431)

Współdziałanie z wykorzystaniem łączności radiowej Policji mogło być realizowane poprzez ogólnopolski kanał radiowy Policji – KSWA. W *zarządzeniu nr 22 Komendanta Głównego Policji* ustalono, że KSWA to sieć ruchoma o stałym obszarze pracy, obejmującym terytorium całego kraju, przeznaczona m.in. do nawiązywania łączności i prowadzenia korespondencji radiowej z podmiotami, z którymi zawarte zostały porozumienia w tym zakresie. Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że KSWA to kanał radiowy⁷¹ służący do komunikacji radiowej pomiędzy radiotelefonami

⁶⁸ Zgodnie z § 9 *zarządzenia nr 22 KGP* podczas wykonywania czynności służbowych na miejscach zdarzeń policjanci mogą prowadzić komunikację w sieci radiowej służb podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, uruchamianej doraźnie na kanale radiowej B112.

⁶⁹ Zatwierdzonymi 17 kwietnia 2019 r. przez Zastępcę Dyrektora Departamentu Teleinformatyki MSWiA.

⁷⁰ Tj.: Komendą Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej, Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej oraz Komendą Miejską Policji.

⁷¹ Duosimpleksowy, bez urządzeń retransmisyjnych.

ruchomymi (tj. radiotelefon noszony, przewoźny) ze stanowiskiem kierowania jednostki Policji będącej w ich zasięgu.

W dniu 29 października 2004 r. pomiędzy Policją a Strażą Graniczną zawarto porozumienie, w którym ustalono, że współdziałanie w zakresie łączności radiowej pomiędzy jednostkami organizacyjnymi tych służb odbywa się m.in. poprzez KSWA.

Komendant wyjaśnił, że w jednostkach Policji prowadzony jest całodobowy nasłuch na kanale radiowym KSWA i sieć jest przygotowana do nawiązywania łączności i prowadzenia korespondencji radiowej z podmiotami, z którymi zawarte zostały porozumienia w tym zakresie.

Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił dodatkowo, że służby podległe Ministrowi SWiA po przełączeniu radiotelefonu na kanał KSWA, z uwagi na dostrojenie anten, miałyby łączność w niewielkiej odległości od stanowiska kierowania, a w takiej sytuacji ewentualne współdziałania z innymi służbami zostałyby mocno ograniczone.

Współdziałanie ze Strażą Graniczną w zakresie łączności radiowej od 30 sierpnia 2014 r.⁷² mogło być realizowane również poprzez ogólnokrajowy kanał radiowy DMR – WPSG⁷³. Komendant wyjaśnił, że kanał radiowy WPSG jest zaprogramowany w radiotelefonach, a w okresie objętym kontrolą kanał ten nie był wykorzystywany do prowadzenia korespondencji i nie były realizowane wspólne działania.

Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że z uwagi na fakt, iż częstotliwość kanału WPSG znajduje się w dolnym zakresie pasma wykorzystywanego przez obie służby, kanał może być wykorzystywany lokalnie w niewielkiej odległości pomiędzy użytkownikami, przeważnie z zastosowaniem radiotelefonów ruchomych.

(akta kontroli tom II str. 375-377, 399-414)

W okresie objętym kontrolą użytkowane przez KWP systemy łączności radiowej nie były wykorzystywane do prowadzenia wspólnych działań z innymi służbami podległymi MSWiA w sytuacjach kryzysowych.

Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że prowadzenie wspólnych działań służb podległych Ministrowi SWiA nie wymagało zastosowania zintegrowanych systemów łączności. W sytuacji kryzysowej na miejscu prowadzenia działań powoływany jest sztab kryzysowy, w którego skład wchodzi dowódcy zaangażowanych służb, a każda służba kieruje swoimi podległymi siłami z zastosowaniem własnych systemów i środków łączności.

W § 6 porozumienia Komendanta BiOSG oraz Komendanta z 9 maja 2008 r. w sprawie współdziałania ustalono, że wymiana doświadczeń uzyskiwanych w zakresie wykonywanych zadań i czynności służbowych następować będzie w ramach organizowanych, przemiennie przez każdą ze stron porozumienia, wspólnych szkoleń i wykorzystania bazy szkoleniowej oraz kadry instruktorskiej, zgodnie z ustaleniami właściwych kierowników komórek organizacyjnych BiOSG i KWP, jak też wymiany opracowań koncepcyjnych i materiałów szkoleniowych. Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że szkolenia dotyczące wymiany doświadczeń w zakresie prowadzenia komunikacji za pomocą środków komunikacji radiowej nie były organizowane w związku z niewystąpieniem okoliczności określonych w § 7 tego porozumienia, tj. wspólnych działań służb, w trakcie których organizuje się i utrzymuje łączność na bazie istniejących i wzajemnie udostępnionych sieci radiowych (wymiany kanałów i systemów łączności).

Nie organizowano wspólnych ćwiczeń KWP ze służbami podległymi Ministrowi SWiA obejmujących prowadzenie komunikacji za pomocą łączności radiowej.

⁷² Na podstawie uzgodnień pomiędzy Biurem Łączności i Informatyki Komendy Głównej Straży Granicznej a Biurem Łączności i Informatyki Komendy Głównej Policji.

⁷³ Do czasu jego wdrożenia wskazano kanał analogowy B151 do łączności współdziałania służb.

Według Pierwszego Zastępcy KWP użytkowane systemy łączności KWP nie miały możliwości współdziałania z systemami innych służb podległych Ministrowi SWiA, ponieważ każda ze służb przy łączności radiowej pracowała w oparciu o przydzielone przez MSWiA kanały radiowe, a kanały wykorzystywane w systemach łączności KWP zostały zabezpieczone o dodatkowe parametry, tj. kod CTSS dla sieci analogowej, a także: ID grupy, kod koloru, klucz maskowania korespondencji ID klucza do sieci DMR oraz dodatkowo numer szczeliny. Realizacja współdziałania pomiędzy różnymi systemami wiązałaby się z koniecznością udostępnienia informacji wrażliwych w zakresie funkcjonowania łączności radiowych poszczególnych służb⁷⁴. Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że częstotliwość przydzielonych kanałów radiowych poszczególnych służb, w celu uniknięcia wzajemnych interferencji oraz składowych harmonicznych, są od siebie odseparowane, w związku z czym instalacje antenowe wykorzystywane w systemach łączności poszczególnych służb muszą być zestrojone do zakresu pracy przydzielonych kanałów radiowych. Wykorzystanie urządzeń radiowych do pracy na innych częstotliwościach grozi niedopasowaniem antenowym⁷⁵.

(akta kontroli tom II str. 358-374, 399-414, 427-428)

Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił ponadto, że jedyna możliwa współpraca z innymi służbami, z wykorzystaniem systemu łączności KWP, mogła być realizowana z wykorzystaniem policyjnego łącznika, który przydzielony do konkretnych działań dysponuje właściwymi środkami łączności, a każda inna forma współpracy, która zakładałaby wykorzystanie systemu łączności KWP, wiązałaby się z koniecznością udzielenia informacji wrażliwych.

(akta kontroli tom II str. 358- 361)

2.2.

W KWP uregulowane były zasady współdziałania w zakresie łączności radiowej z Żandarmerią Wojskową. W porozumieniu z 10 kwietnia 2006 r.⁷⁶ ustalono m.in., że współdziałanie realizowane będzie poprzez włączenie się funkcjonariuszy Żandarmerii Wojskowej korzystających z urządzeń radiowych do KSWA w czasie wspólnych działań z Policją lub w sytuacjach zagrożenia m.in. w przypadku zaobserwowania innego zdarzenia wymagającego natychmiastowej interwencji służb Policji. Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że we wszystkich wspólnych działaniach podczas służby patrolowej, których było odpowiednio 10 w 2022 r., osiem w 2023 r. i 26 w 2024 r. (do 30 września 2024 r.), nie korzystano z sieci KSWA. Dowódcą patrolu był policjant i wykorzystywana była sieć radiowa jednostki Policji, w dyspozycji której była pełniona służba.

W ramach Radiowej Sieci Zarządzania Kryzysowego, Wojewoda Podkarpacki, umową użyczenia z 30 kwietnia 2007 r., przekazał Komendantowi radiotelefon biurkowy wraz z instalacją antenową, który zamontowano na stanowisku kierownika KWP. W okresie objętym kontrolą w KWP odnotowano cztery treningi łączności kryzysowo-obronnej w Radiowej Sieci Zarządzania Kryzysowego Wojewody Podkarpackiego⁷⁷, których organizatorem był Podkarpacki Urząd Wojewódzki.

⁷⁴ Z zakresu budowy i zasady działania systemu, parametrów kanałów radiowych, w tym częstotliwości, kluczy maskujących, ID grupy rozmównej.

⁷⁵ Wartość współczynnika dopasowania VSWR powinna wynosić $\leq 1,5$, ponieważ wartości większe od 1,5 mogą skutkować przegrzaniem urządzeń aktywnych (tj. radiotelefon, radioprzebiennik).

⁷⁶ Porozumienie zawarte pomiędzy Dyrektorem Biura Łączności i Informatyki Komendy Głównej Policji i Szefa Sztabu Zastępcy Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej w związku z porozumieniem Komendanta Głównego Policji i Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej z 16 stycznia 2002 r. o współpracy Policji i Żandarmerii Wojskowej.

⁷⁷ Zwanej dalej „RSZK”.

Wszystkie ćwiczenia przeprowadzono w 2024 r. (tj. 12 lutego, 25 marca, 20 maja i 17 czerwca), a ich celem było doskonalenie obsługi urządzeń pracujących w RSZK.

KWP nie posiadała porozumień, planów lub procedur dotyczących wykorzystania systemu łączności radiowej do prowadzenia wspólnych działań z innymi podmiotami działającymi w obszarze zarządzania kryzysowego w sytuacjach kryzysowych.

Komendant wyjaśnił, że zgodnie z pkt 2 *Zasad organizacji i funkcjonowania radiowej sieci współdziałania służb MSWiA* Policja może prowadzić wspólne działania również w sytuacjach kryzysowych z PSP, OSP, SOP i SG. Nie wymagało to zawierania porozumień pomiędzy użytkownikami sieci radiowej. W ww. *Zasadach organizacji ...* wskazanych jest również 20 podmiotów spoza MSWiA⁷⁸, które mogą współdziałać m.in. zgodnie z podmiotami wskazanymi w pkt 2 w czasie wykonywania zadań na miejscu zdarzeń.

System łączności KWP nie był wykorzystywany przez służby niepodlegające Ministrowi SWiA. Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że system łączności KWP służył wyłącznie do kierowania siłami policyjnymi, a prowadzenie wspólnych działań z ww. służbami nie wymagało zastosowania zintegrowanych systemów łączności.

(akta kontroli tom II str. 358-365, 389-408, 417-422, 427-428)

KWP posiada niejawną *Plan organizacji rozwinięcia i utrzymania łączności na okres zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny* z dnia 15 kwietnia 2020 r. Plan ten posiada klauzulę niejawności „zastrzeżone”.

(akta kontroli tom II str. 399-401, 423)

2.3.

Możliwość współpracy z innymi służbami lub podmiotami w zakresie prowadzenia komunikacji za pomocą łączności radiowej nie była sprawdzana w praktyce (w ramach ćwiczeń, działań, testów), za wyjątkiem treningów łączności kryzysowo-obronnej w RSZK (co opisano w pkt 2.2 niniejszego wystąpienia).

Komendant wyjaśnił, że ewentualne wykorzystanie radiowej łączności współdziałania i użycia w trakcie radiotelefonu nie różni się niczym od stosowanych środków łączności użytkowanych na co dzień. Nie organizowano ćwiczeń lub działań z podmiotami lub służbami poza policyjnymi z powodu braku zdarzeń uzasadniających używanie łączności radiowej współdziałania.

Ponadto Pierwszy Zastępca KWP wyjaśnił, że wspólne działania i ćwiczenia realizowane są na zasadach obowiązujących w sytuacjach kryzysowych, gdzie każda ze służb kieruje swoimi siłami z wykorzystaniem własnych systemów łączności.

(akta kontroli tom II str. 358-361, 399-401, 410-414)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Użytkowane w KWP systemy łączności nie współdziałały z systemami innych służb podległych Ministrowi SWiA oraz innych podmiotów, ponieważ kanały wykorzystywane w systemach łączności KWP nie miały takiej możliwości.

⁷⁸ Udostępniona w trakcie kontroli lista podmiotów uprawnionych do pracy w sieci MSWiA według stanu na 17 kwietnia 2019 r. wskazywała 20 podmiotów, w tym Policję, Straż Graniczną, Państwową Straż Pożarną oraz Służbę Ochrony Państwa.

Współdziałanie służb podległych Ministrowi SWiA oraz 16 uprawnionych podmiotów mogło być realizowane w sytuacjach kryzysowych poprzez wyodrębnioną sieć współdziałania wykorzystującą kanał B112. Komunikacja za pomocą tego kanału uniemożliwiała jednak sprawną wymianę informacji pomiędzy wieloma podmiotami równocześnie.

Współdziałanie mogło być również prowadzone z wykorzystaniem własnej łączności radiowej Policji poprzez ogólnopolski kanał KSWA. Jednak kanał ten służył do komunikacji pomiędzy radiotelefonami ruchomymi (tj. radiotelefon noszony, przewoźny) a stanowiskiem kierowania. Ponadto Policja zawarła porozumienia w sprawie współdziałania z wykorzystaniem tego kanału jedynie z dwoma podmiotami.

NIK pozytywnie ocenia posiadanie przez KWP możliwości tworzenia w sytuacjach kryzysowych, na obszarze prowadzonych działań, doraźnej radiowej łączności współdziałania w oparciu o posiadany sprzęt, tj. mobilny maszt radiowy, agregat prądotwórczy oraz sprzęt radiowy.

KWP nie sprawdzała możliwości współpracy z innymi służbami w zakresie łączności radiowej, uczestniczyła natomiast w treningach łączności kryzysowo-obronnych w Radiowej Sieci Zarządzania Kryzysowego organizowanych przez Wojewodę Podkarpackiego.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Rzetelne prowadzenie rejestru napraw sprzętu łączności radiowej KWP.
2. Dokonywanie przeglądów technicznych infrastruktury masztowej KWP, zgodnie z wymogami art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo budowlane* oraz utrzymywanie tej infrastruktury w odpowiednim stanie technicznym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia 15 listopada 2024 r.

Kontrolerzy

Sławomir Kochman
główny specjalista kontroli państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Dyrektora
Stefan Gados

*z up. p.o. Wicedyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Rzeszowie*

*/-/
Stanisław Jarzyna*

Marek Sikora
główny specjalista kontroli państwowej

/-/